

Programarbeidet for Lillehammer Arbeiderparti 2019–2023: Innspill fra medlemmer, styret i Lillehammer Arbeiderparti og organisasjoner

Innspill fra medlemmer

Innspill fra Jørund Hassel:

AD: EU- og EØS-spørsmål i partiprogrammene for 2019–2021

Om lag 12 000 direktiver og forordninger fra EU er blitt innlemmet i EØS-avtalen nærmest uten debatt i befolkningen. Suverenitetsavståelse til EU også gjort gjeldende gjennom at finanstilsynene er blitt underlagt EUs forvaltning. Og Norge skal slutte seg til EUs energibyrå Acer. Er det dette vi vil med kommunale –og fylkeskommunale kraftselskap? Og det til organer hvor Norge ikke engang har stemmerett fordi vi ikke er EU-medlemmer.

Flere av de vedtatte EU-direktivene og forordningene – berører i sterk grad forvaltningen, politikken og gjennomføringsprosesser i kommuner og fylker. Ikke minst hva angår spørsmål om anbud, privatisering, arbeidstakerrettigheter, helse, skole, utdanning og annen infrastruktur mv. Men det er sjelden eller aldri noen debatt om konsekvensene av EU-bestemmelsene, og hvordan disse påvirker beslutningsprosessene og den enkelte borger og lokalsamfunn mv. Er disse entydig positive?

Bøkene «Svartmaling/ de kriminelle bygger Norge» (Einar Haakaas), og «Det mørke arbeidslivet» (Torgny Hasås), dokumenterer eksempelvis hvordan det offentlige er blitt helt avhengig av kriminelle nettverk – som bedriver menneskesmugling, sosial dumping, økonomisk kriminalitet, momssvindel arbeidslivskriminalitet mv – for å kunne få utført nødvendige drift- og vedlikeholdstjenester. Hva slags tilnærming skal partiet ha til disse spørsmålene for kommende fire år?

I eksempelvis luftambulansesaken i Nord-Norge og ulike jernbaneselskaper handler anbud og privatiseringer om å fjerne rettigheter om virksomhetsoverdragelser til arbeidstakere, kraftige kutt i lønns- og arbeidsvilkår, særlig pensjonsrettigheter. Er dette et mål?

Bruk av midlertidige ansettelser, vikar- og bemanningsbyråer, nulltimers arbeidskontrakter, ringevikarer, lave stillingsbrøker handler i hovedsak om to ting. Det ene er å forhindre at arbeidstakere organiserer seg til fordel for et velorganisert arbeidsliv. Det andre er å forhindre at unge og arbeidsledige får opptjene gode pensjonsordninger – slik tidligere generasjoner har opplevd. Merk: Pensjoner står ikke oppført på maksimumslista over arbeidstakerrettigheter i EU.

Yrkeskvalifikasjonsdirektivet handler om kompetanse- og utdanningsspørsmål, som innebærer en sertifisering og harmonisering av utdanningskrav i EU/ EØS. Hvordan påvirker

dette norske fagplaner, kompetansekrav mv? Hva ønsker partiet og nasjonen av kvalitetskrav?

Siden sentrale partiorganisasjoner generelt avskjærer denne type viktige politiske spørsmål i og med befolkningen, er det åpenbart at EU-/ EØS-spørsmål må inn og bli en del av den lokal-/ regionale politikken! Befolkningen kan ikke godta å bli umyndiggjort og satt på sidelinjen i et demokrati!

HVA SKAL TILLITSVALGTE I ARBEIDERPARTIET MENE OM HELTID, DELTID, TURNUSARBEID MV?

Arbeiderpartiets politikk må bygge på sosialdemokratiske verdier, og hvor solidaritet og fellesskap ligger i bunnen.

Den 05.04.2018 var Stortingsrepresentant Ingvild Kjerkol til stede på et medlemsmøte i Lillehammer Arbeiderparti, hvor helsepolitikk ble temaet. En av Ingvild Kjerkol sine budskap er at i kommuner, hvor Arbeiderpartiet er arbeidsgivere, er det viktig å komme den ufrivillig deltidskulturen til livs. Vi må handle – ikke bare prate – var hennes budskap. Godt budskap!

Det førte til at temaet turnus, helgearbeid, lange vakter (herunder bruk av døgnvakter o.l.) kom opp i etterfølgende debatt knyttet til tiltak mot bruk av deltid/ lave stillingsbrøker.

For undertegnede som har jobbet med slike spørsmål i mer enn 40 år, avdekker debatten 05.04 – og andre debatter – mye uvitenhet, synsing, tro og mangel på kunnskap!!!

Skal Arbeiderpartiet fremstå som et alternativ til partier som Fremskrittspartiet, Høyre, Venstre, arbeidsgiverorganisasjonene NHO, Virke, Spekter mv – må representanter fra Arbeiderpartiet i hvert fall slutte å snakke som om de er representanter fra nevnte partier/ organisasjoner – i hvert fall i det offentlige rom.

Ut fra et slikt perspektiv – trenger partiet en klargjøring av hvilke rammer som gjelder for Arbeiderpartiets politikk utad hva angår heltid, deltid og turnusarbeid mm. I hvert fall hva slags budskap som bør frontes utad/ i det offentlige rom.

HISTORIKK

Den gangen Arbeiderpartiet ble stiftet av 29 menn fra 19 fagforeninger, den 21. august 1887, kl. 16.00 i Samhold 1 sine lokaler ved Ormtjern utenfor Arendal, var 1 av 4 programposter for partiet som følger:

Krav om «Lovfestet normalarbeidsdag» (punkt nr 2 i programmet, etter krav nr 1 som gjaldt krav om stemmerett for menn og kvinner).

Det handlet om retten til en «beskyttet fritid» for å kunne ivareta familieliv og andre behov for arbeidstakeren.

HVA ER KONSEKVENSENE AV SKIFT OG TURNUSARBEID?

Lovgiver har lagt til grunn bestemmelsene i Lov om helligdager og helligdagsfred, og dokumentert helserisiko forbundet med bruk av nattarbeid/ ubekvem arbeidstid i Arbeidsmiljøloven. Derfor er det et generelt forbud mot bruk av søn- og helgedagsarbeid, samt nattarbeid (Aml, § 10-10 (2) og § 10-11 (2)) i Arbeidsmiljøloven. Det er «arbeidets art» som er avgjørende om man kan jobbe på slike dager/ ubekvemme arbeidstider.

Hva sier statistikken oss?

Selv om pensjoneringsalderen i Arbeidsmiljøloven er satt til 72 år, er gjennomsnittlig alder for fratreden fra arbeidslivet i Norge generelt 63 år (SSB). Gjennomsnittlig fratreden fra arbeidslivet for dem som trer ut som følge av sykdom, uførhet mv, er ca 50 år (SSB).

For KS-området (helseforetak er ikke en del av det), er gjennomsnittlig fratreden fra arbeidslivet 60,6 år – gjelder for alle ansatte. Kvinner slutter i snitt tre år tidligere enn menn i KS-området (Roy A. Nilsen).

Dagsavisen presenterte en undersøkelse rundt år 2005, som viste at helsearbeidere i Oslo kommune avsluttet i yrkeslivet ved et snitt på 52 år, begrunnet i slitasjeskader og andre påkjenninger som en følge av ubekvemme arbeidstider mv. Snittet blant helsearbeidere på landsbasis lå ca 53 år i samme artikkel. Videre antydte den samme avisartikkelen enn gjennomsnittlig fratreden fra arbeidslivet for skift- og turnusarbeidere er på ca 55–56 år i Norge.

Tidlig fratreden fra arbeidslivet bryter med intensjonene om å stå lengre i arbeidslivet. I stedet skjer det en utstøting fra arbeidslivet, for det er knapt noen jobber å for arbeidstakere over 50–55 år. Det har i tillegg store negative konsekvenser for både inntekt og opptjening av pensjon for disse.

ARBEIDSGIVERPOLITIKK ER Å FREMME «HELSEFREMMENDE ARBEIDSPLASSE» (jf Aml, § 1-1, bokstav a)

Er det «helsefremmende» budskap når representanter fra Arbeiderpartiets representanter, jf ovennevnte statistikk, mener at arbeidstakere skal kunne øke arbeidstiden fra ca 7,5 timer (jf tariffavtale), 8 timer (jf Aml) og inntil døgnvakter (24 timer), mostertturnuser osv for å møte heltid/ deltidspromillematikken?

Målet til Arbeiderpartiet må ikke være å ødelegge helsa til folk – men sikre at helse, miljø. Sikkerhet, sosiale og velferdsmessige forhold blir tilfredsstillende ivaretatt.

I tillegg til lange/ ubekvemme vakter – skal arbeidstakere kjøre til og fra arbeid – med den trafikkrisikoen det medfører. I trafikkinformasjonen til Statens Vegvesen (2008) fremgikk det, sitat: «24 timer uten søvn tilsvarer 1,0 i promille».

Slike uttalelser om døgnvakter, monsterturnuser mv undergraver hele Arbeidsmiljøloven er min påstand. En lov som partiet ellers liker å ta æren for å ha fått på plass i 1977.

Det finnes ingen forskning som dokumenterer verken at skift- og turnusarbeid er «helsefremmende» i seg selv, og i hvert fall ikke lange vakter, monsterturnuser, døgnvakter på 24 timer osv.

Det finnes noen særskilte arbeidstidsbehov innenfor barnevern og institusjoner om døgnvakter (24 timer) o.l. Disse har i dag en spesialordning som behandles etter forskrift om «medleverordninger/ medleverturnuser», og har iboende seg en «beskyttelse av fritiden» for arbeidstakeren.

Mitt spørsmål er da: Hvorfor skal Arbeiderparti-representanter stå på talerstoler å tale varmt for arbeidstidsordninger – som er dokumentert at er forbundet med stor sikkerhetsrisiko, uhelse og representerer et usosialt/ lite likestillingsvennlig familiepolitikk?

KAMPEN OM ARBEIDSTIDSORDNINGER HANDLER REELT SETT OM ETABLERING AV KLASSESAMFUNN

Noen beskrivelser – målt mot begrepene fellesskap og solidaritet:

- Når man passerer +/- 50 år melder søvnforstyrrelsene seg. Det vil si problemer med å få nok søvn før/ etter ubekvemme vakter, og som kan utvikle søvndrukkenhet. Hvordan vil påkjenningen bli for disse arbeidstakerne ved å øke vaktene fra ca 8 timer til 24 timer pr vakt?
- Barn trenger oppfølging til leksehjelp, fritidsaktiviteter, familieaktiviteter o.l. Hvordan tenker man seg at en forelder etter 24 timer vakter/ monsterturnuser skal ha overskudd til å fylle foreldrerollen?
- Mange deltidsansatte/ lave stillingsbrøker beretter at de jobber opp mot 7 helger etter hverandre. For at disse skal ha ei lønn som er til å leve av, har de i realiteten ingen beskyttelse av fritiden. De må ta de vaktene de får – ofte med svært kort varsel. Hva slags sosialt liv får disse? Samlivsbruddsraten er 60% høyere hos skift- og turnusarbeidere enn hos dagarbeidere (B.L. Simon).
- Nulltimers arbeidskontrakter er hyppig brukt i dag – spesielt i yrker med lav lønn/ lave kompetansekrav. Disse har ingen beskyttelse av fritiden – men underforstått må kunne jobbe døgnvakter. (Noen i Arbeiderpartiet har åpenbart glemt pkt 2 i Arbeiderpartiets første program?).
- En av grunnene til at personer fra ovennevnte kategorier (og andre) er underrepresentert i politiske organer, styrer og råd – er mangel på beskyttelse av fritiden, lite overskudd til fritidsaktiviteter, eller forsøker å t igjen tapt familiekontakt osv. Hvem skal tale disses sak om ikke Arbeiderpartiet? Og hvordan skal vi få engasjert disse i politisk arbeid, styrer og andre organer?

BESKYTTELSE AV FRITIDEN

Etter at Arbeidsmiljøloven av 1977 kom, ble det i tariffavtalene innført bestemmelser om overtidsgodtgjørelse når man jobbet på fritiden, helgedagstillegg ved jobb på søndager, og nattillegg for å jobbe på natta mv. Filosofien er at det skal koste arbeidsgiver noe å «stjele» av arbeidstakerens fritid – eller jobbe på tider hvor det generelt forbud mot jobb (helger/ natt). Dette var et virkemiddel for «å beskytte» arbeidstakeren fritid og motvirke bruk av arbeid på ubekvemme tider.

UBEKVEMME ARBEIDSTIDER GJELDER OGSÅ ANDRE ENN HELSESEKTOREN

Hver gang man snakker om heltid/ deltid og turnuser – faller diskusjonen på helse, og så glemmer andre yrkesgrupper som også jobber ubekvemme arbeidstider. Spesielt sesongarbeidere.

Helsesektoren er et klassesamfunn mer enn andre er min påstand!

Arbeidstakere innenfor helsesektoren står veldig ulikt rettighetsmessig med dagens organiseringer ut fra utdanning, stilling, kompetanse- og organisasjonstilhørighet.

Ytterpunktene er generelt:

Ledende stillinger, leger, spesialister mv har stort sett 100% stillinger – og høye lønninger, beskyttet fritid i den forstand at de får overtid, eventuelt avspasering når de jobber ut over avtalt tid.

Organisasjonstilhørighet er også avgjørende. Eksempelvis sykepleiere, vernepleiere osv – blir i langt mindre grad tilbudt nulltimer kontrakter og svært lave stillingsbrøker.

Jo lavere lønn, jo lavere krav til kompetanse en stilling har, jo lavere stillingsbrøk får man – og i realiteten ingen beskyttelse av fritiden.

Gjennom et slik hierarkistisk system er det oppstått noen ukulturer som jeg vil hevde bidrar til et klassesamfunn – et slags arbeidslivets «apartheidsystem».

BEHOV FOR MER KOMPETANSE

I 1979 kom det en NOU (NOU 1979: 56, skift- og turnusarbeid) kom det mange gode analyser, anbefalinger osv knyttet til bruk av ubekvemme arbeidstider. Denne er ikke blitt oppdatert med basis i nyere forskning, endringer i arbeidsforhold mv.

Den NOU'en bør Arbeiderpartiet ta initiativ til å oppdatert og fornyet!

I hvert fall tenger Arbeiderpartiet å klargjøre noen stolper om hva som skal være den offisielle politikken fra Arbeiderpartiet som parti i det offentlige rom. Det bør sentral ledelse i Arbeiderpartiet ta initiativet til! Vi må kunne snakke med felles røst.

Har for øvrig gitt ut en bok om «Arbeidstid, skift og turnus – og helse» på Gyldendal som beskriver ovennevnte nærmere/ dypere. ISBN 978-82-05-50081-5, se også «www.arbeidogtid.com».

Håper dette med oppdatering av NOU 1979:56, og utarbeidelse av rammer for hva som er Arbeiderpartiet offisielle politikk kan bli en realitet. Det handler om solidaritet og fellesskap – med plass til unge, sterke og friske – sammen med arbeidstakere som er eldre og mindre funksjonelle målt mot en «18-åring».

Innspill fra Tor–Even Heltorp:

Jeg har «sakset» noen saker jeg syns er viktig å overføre fra nåværende program til neste.

Gjerne med noen justeringer og konkretiseringer, men det regner jeg med blir ivaretatt i den videre prosessen.

Hilsen

Tor–Even Heltorp

- Kommunens økonomiske situasjon har betydning for i hvilket omfang, tempo og rekkefølge vi kan gjennomføre våre politiske mål.
- Lillehammer Arbeiderparti vil sikre en sunn og ansvarlig økonomi i kommunen. Det vil gi forutsigbarhet og langsiktighet i kommunens tjenester.
- Vi vil tilpasse utgiftene til de inntektene kommunen til enhver tid har.

- Sikre sterke fellesskapsløsninger og ikke privatisere kommunens tjenestetilbud
- Satse på kompetanseutvikling blant kommunens ansatte, at faste stillinger skal være hovedregel og redusere uønsket deltid i Lillehammer kommune
- Sikre en økonomi som gir forutsigbarhet og langsiktighet i kommunens tjenester

- Sikre fortsatt full barnehagedekning med god kvalitet og arbeide for at barnehageprisene fortsatt holdes nede
- Beholde og rekruttere fagutdannet personell med god kompetanse og godt engasjement
- At alle skal ha tilgang på SFO, og at SFO-prisen holdes nede
- At idrett i skolen videreføres
- Motvirke frafall i skolen gjennom tidlig innsats og en styrking av rådgivnings- og skolehelsetjenesten
- Lillehammer kommune må tilby flere lærlingplasser i årene som kommer
- Unngå fristbrudd i barnevernet og sikre god støtte for hvert enkelt barn og familie som har behov for det.
- Styrke ettervernet i barnevernet.

- Lillehammer Arbeiderparti vil arbeide for å styrke, videreutvikle og bevare akutfunksjoner og det tilbudet Lillehammer sykehus gir.
- Det er nødvendig å styrke og samordne den offentlige innsatsen innen psykisk helse. Dette må skje i samarbeid med det øvrige offentlige tilbudet innen spesialisthelsetjenesten.

- Styrke og videreutvikle samarbeid mellom foreldrene, barnehage, skole, PPT, skolehelsetjenesten, fastlege, barnevern og BUP.
 - Lillehammer Arbeiderparti vil arbeide for et godt og kvalitativt sterkt tilbud innen den offentlige rusomsorgen. Lik rett til tjenester er et krav, med en god samordning av aktivitet, bolig og helse.
 - Sikre et godt offentlig tilbud innen helse og omsorg.
 - Prioritere forebyggende tiltak og rehabilitering.
 - At tilbudet og akuttfunksjonene ved Lillehammer sykehus bevares, styrkes og videreutvikles
 - At den offentlige innsatsen innen psykisk helse styrkes og samordnes.
-
- Sikre det offentlige eierskapet i kraftsektoren

Innspill fra Knut Korsæth:

MED LILLEHAMMER ARBEIDERPARTI I PERIODEN 2019 – 2023

Overordnet mål:

Det er i kommunen folket bor. Her skal hver enkelt føle seg trygg og til freds.

For å kunne medvirke til at vi i fellesskap skal kunne nå dette målet, vil Lillehammer Arbeiderparti innenfor realistiske og forutsigbare budsjetttrammer konsentrere arbeidet om følgende hovedoppgaver, tilpasset kommunens inntekter disse oppgavene medfører:

Trygge og varige arbeidsplasser

Lillehammer kommune som framstår som «byen for Gudbrandsdalen og områdene i nordenden av Mjøsa, må videreutvikle dette forholdet. Det kan gjøres ved å ivareta kommunens særpreg, stimulering til utvikling og nyetablering av trygge arbeidsplasser tilpasset gjeldende lover og retningslinjer.

Lillehammer Arbeiderparti vil i perioden 2019 – 2013 medvirke til at:

- det skjer et nært samarbeid mellom kommunen og de som vil etablere ny virksomhet i kommunen
- Lillehammer kommune bistår næringsdrivende som har behov for arealutvidelse
- dyrkbar jord ikke nedbygges

Barn og ungdom

Betydningen av en best mulig start fra allerede barnehagealder og opp til ungdom stadiet, er en svært viktig periode i livet. Det er derfor av største betydning at Lillehammer kommune i sin kommune- og økonomiplan vektlegger dette arbeidet.

Lillehammer Arbeiderparti vil i perioden 2019 – 2023 medvirke til at:

- Helsesøstertjenesten og barnehagene får arbeidsmuligheter som både barn og voksne føler seg trygge og tilfredse med

- det legges til rette for gode fritidstilbud og naturopplevelser
- forebyggende arbeid vektlegges
- barnevernsarbeidet blir fulgt opp på en betryggende måte
- skolebygg stilles til fri bruk for fritidsaktiviteter for barn og unge

Skole

Skolehverdagen skal føles inspirerende for både elever, lærere og andre som har sin virksomhet i Lillehammer-skolene.

Lillehammer Arbeiderparti vil derfor medvirke til at:

- det blir tildelt økonomiske rammer som gjør det mulig å gjennomføre vedtatte læreplaner
- lærebøker og annet undervisningsmaterielt må tilpasset de nye behov som følger av læreplanendringer
- lærerne får mulighet til videre-utvikle sin kompetanse
- det legges til rette for leksehjelp innenfor SFO

Helse, omsorg og velferd

Det vil være et prioritert mål at tjenestene Lillehammer kommune innen helse, omsorg og velferd skal føles som støtte og hjelp når en trenger det.

Rent konkret betyr det da at:

- det er tilstrekkelig bemanning og kompetent tjenesteutøvelse ved sykehjemmet og i omsorgsboligene
- behandling av og hjelpetiltak for rusavhengig ungdom vil prioritert
- egnet hjemmehjelp ytes dem som velger å bo hjemme

Klima og miljø

Klima er et stadig økende og verkende spørsmål. Kommunen og lokalbefolkningen må i langt sterkere grad ta inn over seg betydningen av et langt sterkere miljøvern, hvor særlig den økende plastforurensning må bringes til opphør.

Lillehammer Arbeiderparti vil medvirke aktivt til at:

- det utarbeides en detaljert plan for hvordan Lillehammer skal bli en kommune med 0 toleranse for miljø-forurensning, med stor vekt på forebygging, kildesortering og gjenbruk.
- Lillehammer kommune blir en plastfrikommune
- alle kommunale arrangement skal værre plastfrie
- at Mjøsa blir overvåket som drikkevannskilde
- de etablerte kunstgressbanene søkes rehabilitert slik at de ikke forurensner naturen med mikroplast
- det vil ikke bli gitt økonomisk støtte til rehabilitering og nye kunstgressbaner før det foreligger betryggende løsninger for bruk av slike.

Trygge og gode liv i by og bygd

Friluftsområdene ved Mjøsa og ellers i Lillehammer kommune, er for verdifulle til å bygges ned. Kommunens innbyggere må fortsatt ha anledning til å leve miljøvennlig og ha god og lett adgang til grønne rekreasjons-områder.

I perioden 2019/2023 vil Lillehammer medvirke til at:

- fortetting og bygging i høyden ikke uten videre blir tillatt
- bynære tomter større en 900 kvm. blir tillatt omregulert til småhusbebyggelse
- kultur og miljøinteresser ivaretas i den framtidige byutviklingen
- nærområdene rundt de gamle kretsskolene Saksheim, Vingrom, Buvollen og Ekrom gjøres attraktive slik at folk fortsatt vil bo og trives i disse områdene.
- det opparbeides trygge skolebuss-stoppesteder

Kultur og fritidsaktiviteter

Lillehammer kommune har over tid utviklet seg til å bli en skole-, museums –og idretts by som samler så vel besøkende som innflyttere.

Som vertskommune påhviler det derfor visse utfordringer som må følges opp.

Lillehammer Arbeiderparti vil medvirke til at:

- de kommunale idrettsanleggene vedlikeholdes og stilles til rådighet for aktuelle arrangement etter avtale
- kommunale lokaler stilles til disposisjon for lag og foreninger
-

Alle skal med

Lillehammer har i likhet med mange andre kommuner fått mange nye landsmenn. Dersom disse skal kunne føle seg velkommen og trygge i lokalsamfunnet, må tilretteleggingen for nå denne målsettingen, vies stor oppmerksomhet og innsats fra kommunens side.

Lillehammer Arbeiderparti vil medvirke til at:

- norsk opplæring blir en viktig del av tilpasningen
- kunnskap om norsk samfunnsliv og arbeidsbestemmelser blir gitt
- sosiale og kulturelle forhold følges opp

Regionsamarbeid

Pågående planlegging av ny E-6 forbi Lillehammer og forbedret Intercity-forbindelse til Lillehammer, krever endrede kommuneplaner og reguleringsplaner for å kunne gjennomføre disse oppgavene.

Vedtatte reformer i fylkesinndelingen og forestående endringer i oppgavefordelingen mellom kommuner og fylker vil også berøre Lillehammer og nabokommunene

Lillehammer Arbeiderparti vil engasjere seg i disse viktige oppgavene og derfor medvirke til at:

- det legges til rette for felles næringsutvikling i Sørlands-kommunene
- sentrumsområdene utvikles til attraktive handels-og boområder.
- Lillehammer framstår som hele Gudbrandsdalens byområde
- Industrivegen forlenges fram til Gausdal – avkjøringen
- lokalvegene oppgraderes til å kunne avvike en stadig økende trafikkmengde.

Kommuneøkonomi

Eiendomsskatt vurderes av mange som en usosial og urettferdig heving av det generelle skattenivået.

Lillehammer Arbeiderparti innser at det vil by på problem å fjerne eiendomsskatten helt i perioden 2019/2023, men vil medvirke til at:

- bergningsgrunnlaget for eiendomsskatten blir gjennomgått på nytt
- bunnfradraget gjøres større for å kunne få en best mulig sosial profil.
- innbetalt eiendomsskatt blir øremerket til konkrete samfunnsformål og ikke benyttes som ordinær kommuneskatt.
- løsning av lovpålagte oppgaver prioriteres i en vanskelig økonomisk situasjon
- større byggeprosjekter med avvik fra vedtatte kostnadsrammer blir fulgt opp med undervegsrapporter.

Innspill fra Lise Haugstad:

Tema: Helse

Lillehammer AP mener:

- skape muligheter og tilrettelegge for at hver innbygger kan mestre eget liv .
- tidlig innsats
- utvikle tjenester i hjemmet på gode måter , for at hver enkelt føler trygghet og blir ivaretatt .
- skape god infoflyt til de eldre . Hva finnes for DEG?
- styrke bo og servise instutisjonene
- velferdsteknologi er framtidsrettet .

Her vil vi se satsing som kommer våre innbyggere tilgode.

- vi vil ha fokus på at flere skal ha fulle stillinger ,og at de ansatte skal få kompetanseløft der det trenges .

Her er noen av de tiltakene i vår kommune, vi mener vil gjøre kvaliteten på eldreomsorgen enda bedre .

Rehab.

- hjemmebesøk til 80 åringer ,alle som vil ha besøk får dette tilbudet .
- samtale
- Legge tilrette for at flere kan bo hjemme lenger i trygge rammer for den enkelte.

Meierigården

- nytt tilbud for demens.
- bruke god kompetanse og erfaringer innenfor dette viktige feltet. Og videreutvikle de tjenestene vi ser virker for denne gruppen.

Møteplass pårørende og bruker med ansatte.

- Tilrettelegge tjenestene på bo og service institusjoner og tenke framtid .
- tenke nytt, gjøre tjenester på nye måter. Tørre å tenke nytt.
- vi må endre tjenester, være framtidsrettet.
- bygge videre på det som er bra i tjenesten.

Framtida vil nok innhente oss raskere enn vi vil. Men det er da det er viktig å legge planer i forkant, slik at vi er styrket når den tida kommer.

- bygge ut flere HDO boliger
- kommunens tjenester er grunnmuren for våre innbyggere.
- fokuset må være på bruker på et mye tidligere tidspunkt.

Frivillighet/møteplasser.

Dette er et viktig fokusfelt, her finnes det mange tilbud i vår kommune.

Frivillighetssentralen.

- møteplass for mange.
- har 180 frivillige.
- generasjonssang
- seniordans
- seniorsang
- psykisk helse og rus møteplasser som er arenaer som lykkes godt.

Dette er bare noen korte eks. Lista er lang, det gjøres mye i organisasjoner ol.

Innspill fra Torstein Rudihagen:

Spørsmål til diskusjon:

- Hva er de viktigste klima- og miljøtiltakene i din kommune?

1. Redusere lokale utslipp og asfaltstøv fra biltrafikken

Det må gjøres med restriktive tiltak mot bilismen i sentrum, med bedre parkeringsmuligheter utenfor sentrum, bedre gang-og sykkelvegene og bedre koordinering av kollektivtilbud.

Trafikkhalser (bankenkrysset) må utbedres.

2. Mere bruk av egne tresressurser i all bygging.

3. Samordnet arealplanlegging som reduserer behovet for bilbruk.

- Finnes det måter å redusere plastavfall på i din kommune?

1. Pålegg til bønder om innsamling og ansvar for landbruksplast.

2. Kampanje ovenfor butikkeiere og konsumenter om å erstatte plastposer med andre vesker.

3. Det vil bli en statusrapport og forslag på tiltak for å redusere plastavfall fra kunstgrassbaner.

- Hvordan kan man lokalt sørge for at både nye og gamle kommunale bygg er energieffektive?

1. Alle kommunale bygg må med jamne mellomrom gjennomgå av byggavdelingen for å vurdere status og tiltak. En oppgraderingsplan med kostnad må være en del av økonomiplanen. I nye bygg innarbeides klare krav til energieffektive løsninger.

Innspill fra husbesøk våren 2018:

- Lekeplass i sentrum
- Dårlig merking av fotgjengerfelt
- Hjemmetjenesten – for mye omkalfatring. Dårlige samarbeid mellom fagteam og heografiske team.
- Dårlig veg hh veg og tore ørjasæters veg.
- Omsorgsbolig – Næsøya Bærum kommune.
- Eiendomsskatt – skille primærbolig og sekundærbolig. Stor likning.
- Feil taksering
- Skepsis til pengebruk til ikke kjerneoppgaver. 600–700 pr måned av penger man allerede gar skattet i.
- For mye OL og Kina, da har man god råd.
- Alpintanlegg på Kanthaugen– samarbeid med hafjell.
- Terrassen – fira på kravet til Rivelrud og sluppet kommunale utgifter.
- Flere omsorgsboliger med mulighet for sosialt. Må være sentrumsnært.
- Bedre tilrettelegging for treningsarenaer for andre idretter enn langrenn, ishockey, fotball og håndball.

Innspill fra medlemmer «Ditt forslag» på Mitt Arbeiderpart:

https://dittforslag.arbeiderpartiet.no/d/forslag/?v=important_recent&pl=lillehammer

Innspill fra styret i Lillehammer Arbeiderparti:

Bypolitikk for Innlandet

Innlandet fylke er et av landets største distriktsfylker, men store deler av befolkningen i det nye fylket bor i byer eller bynære strøk. Arbeiderpartiet må derfor ha en bypolitikk for Innlandet. For Arbeiderpartiet har «by og land, hand i hand» vært et solid slagord i snart 100 år. Ingen steder i landet er dette mer viktig enn nettopp i Innlandet.

De tre store byene, Hamar, Gjøvik og Lillehammer, er lokalisert i hjertet av det nye fylket, og er en naturlig motor i den fremtidige samfunnsutviklingen. Derfor må Arbeiderpartiet legge til rette for at de tre byene gjennom tett samarbeid og en felles satsning, kan være nettopp en slik samfunnsmotor til glede for hele fylket.

Distrikt og byer er gjensidig avhengig av hverandre med ulike kvaliteter som komplementerer hverandre. Byene og distriktene har ulike utfordringer og fordeler, og derfor må vi ha en tydelig politikk både for byene og for distriktet som peker på nettopp det som kan gjøre hele landet vårt sterkere.

Hamar, Gjøvik og Lillehammer Arbeiderparti foreslår derfor at en bypolitikk for Innlandet må synliggjøres i Arbeiderpartiets kommune- og fylkestingsvalgprogram 2019. Denne bypolitikken må fokusere på åtte hovedområder:

En trygg oppvekst

- Rett til barnehageplass for alle barn over ett år
- Gratis kjernetid i barnehagen
- Inntektsgradert SFO

Helse- og omsorgstjenester for fremtiden

- Legge til rette for universelt utformede leilighetsbygg i sentrumsnære områder
- Økt satsning på velferdsteknologiske løsninger
- Tilrettelegging for uorganisert idrett og aktivitet i sentrumsnære områder
- Hjemmetjenestene utbygges og moderniseres med mestring i fokus
- Kvinne- og barnekliviken skal få nok ressurser til å gi kvinner og barn god ytelse og omsorg nok til at alle føler seg trygge og blir godt nok ivaretatt.
- Mange nok helsesøstre for god oppfølging og som et viktig lavterskeltilbud.

Klima- og miljø

- Verne om byens grønne lunger

- All trafikkvekst innenfor kommunens grenser tas med kollektivtrafikk, gange og sykkel
- Kollektivtrafikken må gå på kortreist bioenergi
- Kollektivfelt der dette er hensiktsmessig
- Byens nærhet til Mjøsa og lokale vassdrag må utnyttes og synliggjøres i bybildet
- Det må arbeides med å redusere forurensing i Mjøsa og gjøre den plastfri
- Det skal fortettes rundt stasjonsområdene ved at det legges til rette for bolig, handel og kontorarbeidsplasser

Samfunnssikkerhet og beredskap

- Alle byer trenger et tilstedeværende politi, brannberedskap og akuttberedskap ved sykehuset

Trafikk og samferdsel

- Kollektivtrafikken mellom de tre byene må økes for å utvikle området som et felles bo- og arbeidsmarked
- På kort sikt må prisen på buss reduseres
- På lang sikt må elektrifiserte tilbud utvikles – jernbane fra sør til nord, og fergetrafikk fra øst til vest.
- Firefelts E6 forbi Lillehammer innen 2027
- Dobbeltspor på jernbanen innen 2034
- Sammenkobling av Gjøvikbanen og Dovrebanen. Lyntog må vurderes.
- Samarbeide gjennom areal og transportstrategien Mjøsbyen for å få tilgang på bymiljøavtaler

Et anstendig arbeidsliv

- Oslo-modellen innføres i alle byer
- Kommunen tar imot to lærlinger pr 1000 innbygger. Økes mot tre i løpet av perioden.
- Det skal arbeides for flere heltidsstillinger i kommunen. Det første tiltaket skal være at det kun lyses ut hele stillinger i helse- og omsorgssektoren.
- De tre byene skal samarbeide, ikke konkurrere om lokalisering av statlige og fylkeskommunale arbeidsplasser

Kultur

- Vi vil arrangere OL på Lillehammer i 2030, og Hamar og Gjøvik skal være medarrangører
- Byene skal med jevne mellomrom være vertskap for store kultur- og idrettsarrangementer av nasjonal og internasjonal karakter
- Legge til rette for videre utvikling av kulturbaserte næringer
- Utvikle byene som studentbyer for å tiltrekke oss flere studenter og med mål om at flere skal bosette seg her etter fullførte studier

Næringsliv

- Hamar, Gjøvik og Lillehammer skal fremme næringsvekst gjennom å legge til rette for samarbeid mellom våre viktigste næringer som cyber- og informasjonssikkerhet, industri, reiseliv og bioøkonomi.
- Byene må jobbe sammen for å tiltrekke oss nasjonale og internasjonale investeringer
- Legge til rette for at flere bedrifter kan etablere seg i byene våre
- Arbeide for at næringslivet går i en grønnere retning

Organisasjoner:

Innspill fra ACTIS Rusfeltets samarbeidsorgan:

Ruspolitikk: Innspill til valgprogram for perioden 2019–2023

Actis – Rusfeltets samarbeidsorgan er en samfunnspåvirker innenfor ruspolitikk, og et samarbeidsorgan for frivillige organisasjoner på rusfeltet. Actis har 32 medlemsorganisasjoner, og jobber for å redusere skadene ved bruk av alkohol, narkotika og pengespill.

Kommunene og de lokale folkevalgte er helt avgjørende for hvordan vi i Norge løser våre utfordringer. På rusområdet strekker kommunenes ansvar seg fra rusforebygging og forvaltning av alkoholloven, til skadereduserende tiltak, rusbehandling og ettervern. En grunnleggende forutsetning for hvor godt vi lykkes i ruspolitikken er at kommunene løser sine oppgaver best mulig. I dette brevet kommer Actis med våre innspill til valgprogram for perioden 2019–2023.

Forebygging

Den viktigste forebyggingen skjer der folk bor. God forebygging handler om å skape gode oppvekstmiljø med trygge, tilstedeværende voksne. Det forebyggende arbeidet må bygge på kunnskap om lokale utfordringer og problemer. Lokal kunnskap gjør det også lettere å engasjere de viktigste forebyggerne – foreldre.

Forslag:

- Ungdata skal gjennomføres på alle ungdomsskoler og videregående skoler i kommunen hvert år, siden bruk av alkohol og narkotika kan variere fra årskull til årskull, og for å tidlig kunne sette inn målrettet innsats er det viktig å ha årlige undersøkelser.
- Kommunen skal tilrettelegge for attraktive, varierte og tilgjengelige rusfrie fritidstilbud for ungdommene. Dette er en investering i inkludering, utjevning og for å hindre rekruttering til rusmiljøer.
- Skolehelsetjenesten, helsestasjon for ungdom og helsesøstertilbudet må styrkes, slik at tjenestene er lett tilgjengelige for alle unge i kommunen.
- Foreldrene bør brukes som en ressurs i det rusmiddelforebyggende arbeidet. Foreldreinvolvering i skolens forebyggende arbeid må være obligatorisk.

- Kommunen skal ha et politiråd eller SLT-arbeid. Skolene skal inngå i SLT-samarbeidet.
- Kommunen skal ha et ungdomsråd/ungdommens kommunestyre, som blir involvert og lyttet til i spørsmål som angår barn og unge.

Lokal alkoholpolitikk

Alkoholpolitikk er lokalpolitikk. Et kommunestyre har mange muligheter til å påvirke alkoholkonsumet og de medfølgende skadene. Lokalpolitikkerne må sørge for at alkoholpolitikken er helsepolitikk, ikke næringspolitikk.

Forslag:

- Kommunen skal legge skjenkepolitikken til den komiteen som behandler helsepolitikken.
- Kommunen skal utarbeide og følge opp en rusmiddelpolitisk handlingsplan.
- Kommunen skal gjennomgå skjenkebevillingene minimum hvert 4. år.
- Kommunen skal ha et formalisert samarbeid mellom politi, frivillige organisasjoner og serveringsbransjen for å tilrettelegge for et trygt uteliv.
- Kontroll av dagligvarebutikker med salgsbevilling bør styrkes for å hindre salg av alkohol til mindreårige.
- Viktige fellesarealer skal være alkoholfrie. Idrettsarenaer skal ikke ha skjenkebevilling. Kommunen skal aktivt knytte vilkår om alkoholfrie soner på kulturarenaer slik at unge ikke blir utestengt fra viktige kulturtilbud.
- Kommunen skal ha retningslinjer for alkoholbruk blant egne ansatte og rutiner for tidlig innsats og oppfølging av personer som kan ha et rusproblem.
- Alle som jobber med barn og unge skal systematisk jobbe for å identifisere barn som vokser opp med foresatte som har problematisk bruk av rusmidler, slik at riktig oppfølgingstiltak kan iverksettes.

Rusbehandling og skadereduksjon

Kommunen er lovpålagt å sørge for at personer som oppholder seg i kommunen tilbys nødvendige helse- og omsorgstjenester. Kommunenes oppgaver når det gjelder personer med rusproblemer i behandling, strekker seg fra veiledning og rådgivning til oppfølging av individuell plan, boligsosialt arbeid og oppsøkende arbeid. I tillegg har kommunene den avgjørende rollen i kvaliteten og omfanget av skadereduserende tiltak. Tiltakene kan gi bedre helse, forebygge overdoser og smitte, og kan legge til rette for videre behandling. Målet er økt livskvalitet og et mer verdig liv.

Forslag:

- Kommunen må bruke midlene gjennom opptrappingsplanen for rusfeltet til rusomsorg, ikke til andre formål.
- Kommunen skal gi en faglig forsvarlig reetablering i kommunen i etterkant av behandling. Oppfølgingstilbudet må etableres underveis i behandlingen, og

brukeren må få egnet botilbud og et godt jobb- og aktivitetstilbud ved utskrivning fra behandling.

- Personer som har vært til behandling skal tilbys tett helse- og sosialfaglig oppfølging som følger brukeren, uansett tjenestenivå.
- Kommunen skal i samarbeid med spesialisthelsetjenesten ha et ambulant team for rus- og psykiatrilidelser (mest relevant for kommuner av en viss størrelse).
- Det skal legges til rette for at frivillige organisasjoner og brukerstyrte tiltak kan bidra rusomsorgen.
- Kommunen må styrke sine skadereduserende tiltak og ha lett tilgjengelige sosial- og helsetjenester for personer med rusproblemer.
- Dersom kommunen har kjente sprøytemisbrukere, skal kommunen dele ut brukerutstyr.
- Kommunen skal følge opp tiltakene i den nasjonale overdosestrategien.